Nr 50.

Ankom till riksdagens kansli den 10 maj 1917 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till stadga angående hotell- och pensionatrörelse dels ock en i anledning därav väckt motion.

Närvarande: herrar Petersson i Lidingö villastad, Stärner, Rogberg*), Alexanderson, greve Spens, Valerius Olsson*), Permansson*), Klefbeck*), Fant, Persson i Norrköping*), Zelahn, Lindley i Söderhamn, Rehn, Lorentzon*) och Lindqvist i Kosta.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Genom en den 16 februari 1917 dagtecknad proposition, nr 80, vilken hänvisats till lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet, begärt riksdagens yttrande över följande *Propositionen.*

Förslag
till
stadga
angående hotell- och pensionatrörelse.

Avdelning I.

Om vad med hotell- eller pensionatrörelse förstås samt om tillstånd till utövande av sådan rörelse.

§ 1.

Med hotell- eller pensionatrörelse förstås i denna stadga sådan verksamhet, som avser att åt resande eller andra mot betalning tillhandahålla möblerad bostad, vare sig ensamt eller i förening med förplägnad. Med hotell eller pensionat förstås byggnad eller lägenhet, som användes för drivande av rörelse, varom nu är sagt.

Såsom resande anses enligt denna författning en var, medan han uppehåller sig å ort, där han icke är mantalsskriven. Utlänning är enligt denna stadga alltid att betrakta såsom resande.

§ 2.

1. Ej må någon utom i fall, varom här nedan i § 4 sägs, driva hotell- eller pensionatrörelse utan att hava därtill erhållit behörigt tillstånd.

Ansökning om sådant tillstånd göres skriftligen hos Kungl. Maj:ts befallningshavande i det län, inom vilket rörelsen skall utövas, eller, där rörelsen skall drivas i Stockholm, hos överståthållarämbetet. Vid ansökningen, i vilken skall noggrant uppgivas det ställe, där rörelsen är avsedd att utövas, har sökanden att foga:

a) intyg, att han förfogar över den lägenhet, där rörelsen skall utövas,

b) erforderliga plan- och genomskärningsritningar med tillhörande beskrivning över lägenheten,

c) intyg av sakkunnig person eller myndighet, att anordningarna med hänsyn till sanitära förhållanden inom lägenheten äro tillfredsställande,

d) intyg, att sökanden gjort sig känd för redbarhet och ordentlighet, råder över sig och sin egendom och i övrigt med hänsyn till rörelsens omfattning kan anses lämplig att utöva densamma.

Ombyte av lägenhet för rörelsens bedrivande må ej ske utan medgivande av den myndighet, som meddelat i denna paragraf omförmält tillstånd. Vid ansökning om sådant medgivande skola i tillämpliga delar iakttagas de i denna paragraf givna föreskrifter.

2. När ansökning gjorts i enlighet med vad nu är sagt, åligger det Kungl. Maj:ts befallningshavande att föranstalta om undersökning på platsen genom polismyndighet med biträde, där så erfordras, av sakkunnig person eller myndighet till utrönande av lägenhetens beskaffenhet. Föreligger fall, varom i § 32 här nedan sägs, uppdrager Kungl. Maj:ts befallningshavande tillika åt polismyndigheten att, efter samråd med sakkunnig person eller myndighet, inkomma med förslag till åtgärder, som kunna böra i lägenheten vidtagas för vinnande av skydd mot eldfara. Undersökning, varom nu är stadgat, erfordras dock icke, där ansökningen avser tillstånd till utövande av hotell- eller pensionatrörelse i lägenhet, vilken redan undergått sådan undersökning och vari dylik rörelse därefter med behörigt tillstånd idkats. Kostnad för undersökning och förslag, varom nu är sagt, gäldas av sökanden med belopp, som bestämmes av Kungl. Maj:ts befallningshavande.

Kungl. Maj:ts befallningshavande prövar därefter ansökningen och meddelar sitt beslut.

Över de av Kungl. Maj:ts befallningshavande meddelade tillståndsbevis rörande hotell- eller pensionatrörelse skall hos Kungl. Maj:ts befallningshavande föras liggare eller kortregister, som utmärker dagen för bevisets utfärdande, ort och plats, där rörelsen skall utövas, tillståndshavarens namn ävensom annat beslut, som angående samma rörelse må hava meddelats. Utdrag av nämnda liggare eller register bör tillställas vederbörande polismyndighet för kännedom.

3. Den, som i nu föreskriven ordning erhållit tillstånd att driva hotell- eller pensionatrörelse, åligger att medelst tydlig, från gata eller

öppen plats synlig skylt eller annat kännetecken utmärka byggnaden eller lägenheten såsom hotell eller pensionat.

§ 3.

Där hotell- eller pensionatrörelse drives av bolag, förening eller annan samfällighet, skall sådant ske genom föreståndare, vilken är ansvarig för rörelsens behöriga utövande som om han dreve den för egen räkning. Tillstånd till rörelsens idkande sökes av och meddelas för föreståndaren, och har han att i fråga om ansökningen ställa sig till efterrättelse vad i § 2 stadgas.

§ 4.

Därest för drivande av rörelse, varom i § 1 sägs, användes byggnad eller lägenhet, som innehåller högst fyra för gästers härbärgerande avsedda rum, skall, där byggnaden eller lägenheten icke utgör del av hotell eller pensionat av större omfattning, vad i § 2 är stadgat angående tillstånd till drivande av hotell- eller pensionatrörelse icke äga tillämpning å rörelsen. Ej heller skall å dylik byggnad eller lägenhet tillämpas vad i avdelning II i denna stadga är till skydd mot eldfara föreskrivet. I fråga om rörelse, som i denna paragraf avses, skola icke heller tillämpas de i avdelning III i denna stadga meddelade föreskrifter om kontroll över resande, utom i vad nämnda föreskrifter hava avseende å utlänningar.

Innan rörelse i byggnad eller lägenhet, varom i föregående stycke sägs, börjas, skall anmälan därom göras hos närmaste polismyndighet.

§ 5.

Vad i denna stadga föreskrives angående hotell- och pensionatrörelse äger icke i allmänhet tillämpning å rörelse, vilken drives såsom gästgiveri på sätt därom särskilt är stadgat. Finner polismyndighet, att gästgiverirörelse drives under sådana förhållanden, att den rätteligen är att anse såsom hotell- eller pensionatrörelse av sådan beskaffenhet att, enligt vad ovan är stadgat, till dess utövande erfordras särskilt tillstånd, har polismyndigheten att därom göra anmälan hos Kungl. Maj:ts befallningshavande, som, där så prövas nödigt, har att förständiga innehavaren att till sådan rörelse söka tillstånd på sätt i § 2 stadgas, vid äventyr, om sådant underlåtes, att Kungl. Maj:ts befallningshavande vid vite helt eller delvis förbjuder rörelsens vidare utövande intill dess föreläggandet fullgjorts.

Avdelning II.

Föreskrifter avseende skydd mot eldfara.

a. Vissa i denna stadga förekommande beteckningar.

§ 6.

1. Med *brandsäkert* byggnadssätt menas i denna stadga konstruktionens utförande av *eldsäkert* material. Där konstruktionen vilar på väggar eller pelare, erfordras, för att byggnadssättet skall betraktas såsom brandsäkert, att även dessa äro av eldsäkert material.

Såsom eldsäkra materialier anses, bland andra, bränt tegel, slaggtegel, kalksandsten, cementtegel, betong med eller utan armering samt natursten med puts å sidorna.

2. Med *brandhärdigt* byggnadssätt menas i denna stadga konstruktionens utförande av *eldhärdigt* material. Där konstruktionen vilar på väggar eller pelare, erfordras, för att byggnadssättet skall betraktas såsom brandhärdigt, att även dessa äro av eldhärdigt material.

Såsom eldhärdiga materialier anses, bland andra, natursten, rabits, gipsdielen, riksplattor, scagliol, pimpstensplattor, trä, där detta ämne förekommer i med sten eller murbruk fylld fackverkskonstruktion samt är skyddat medelst puts, ävensom järn, där detta ämne förekommer antingen i fackverkskonstruktion, varom nyss är sagt, och skyddats på sätt nyss angivits, eller ock i form av balkar eller pelare, klädda med isolerande, obrännbart material av minst 40 millimeters tjocklek.

Vad emellertid angår de här nedan i § 7 nämnda mellanbottnar, må valvkonstruktioner, innehållande järndelar, anses såsom brandhärdiga, även om järndelarna icke äro skyddade av isolerande, obrännbart material. Likaså må, så vitt angår de i § 8 omförmälda innerväggar och innertak, trävirke, beklätt med eldhärdigt material eller med puts på rör, ävensom valvkonstruktioner av den beskaffenhet, nyss är sagt, anses som brandhärdiga.

3. Uppkommer vid uppförande eller inredande av byggnad eller lägenhet, i vilken hotell eller pensionat skall inrymmas eller finnes inrättat, eller eljest fråga, huruvida ämne eller material, som ej här ovan uppräknats, med hänsyn till beredande av skydd mot eldfara må vara likvärdigt med ovan uppräknade ämnen och materialier samt följaktligen

vara att anse såsom eldsäkert eller eldhärdigt, skall frågan härom hänskjutas till prövning och avgörande av tekniska högskolans materialprovningsanstalt.

4. Dörr anses *brandtrygg*, om den är förfärdigad

av hela eller genombrutna järnplåtar med inlägg av annat obrännbart material, eller

av järn, beklätt med annat obrännbart material, eller

av trä eller annat lämpligt ämne, som omklätts först med asbest och därutanpå med minst 1 millimeter tjocka, falsade järnplåtar, vilka fästats med genomgående nitar eller bultar med mutter, men ej medelst spikar eller träskruvar.

Brandtrygg dörr skall sluta tätt i fals om minst 5 centimeters bredd inom ram av järn eller av samma konstruktion som dörren. Brandtrygg dörrs upphängning skall vara inrättad medelst genomgående nitning eller genom bultar med mutter eller förmedelst inmurade krokar.

b. Sovrums läge i byggnad, byggnadstekniska föreskrifter om väggars och taks beskaffenhet samt särskilda bestämmelser om källare, eldfarliga inrättningar m. m.

§ 7.

I byggnad, varest hotell eller pensionat finnes inrättat, må, såvitt på innehavare av eller föreståndare för hotell eller pensionat ankommer, nattläger icke ens tillfälligtvis anordnas å vindskontor eller å eljest oinredd vind.

I hotell eller pensionat, som inrymts i byggnad med ytterväggar helt eller delvis av trä, må såsom sovplats icke användas rum, beläget högre upp än i tredje våningen, bottenvåning men ej källar- eller souterrainvåning därvid medräknad.

Å ort, där byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer icke vunnit tillämpning, må i hotell eller pensionat, även om detsamma inrymts i byggnad med ytterväggar av mera betryggande material, såsom sovplats icke användas rum, beläget högre upp än i föregående stycke sägs, för så vitt ej dels byggnadens alla mellanbottnar äro av åtminstone brandhärdig konstruktion, dels ock alla för byggnadens utrymning avsedda trappor jämte dessas omfattningsväggar äro av brandsäker konstruktion.

§ 8.

Väggar och tak i samtliga inom hotell eller pensionat till sovrum upplåtna lägenheter, i de därstädes anordnade korridorer, i förstugor och i de för byggnadens utrymning avsedda trappor skola till sitt byggnadssätt vara åtminstone brandhärdiga.

Äro de för utrymning avsedda trappor av trä, skola, så framt de ej byggts av ek eller därmed ur brandsäkerhetens synpunkt jämförligt hårt träslag, trapporna på undersidan beklädas med rabitsputs.

Utrymme under trappa må icke användas, med mindre detsammas väggar, golv och tak äro av åtminstone brandhärdig konstruktion. Där må icke under några förhållanden förvaras lätt antändbara ämnen.

§ 9.

Källare under byggnad, däri hotell- eller pensionatrörelse drives, skall i allmänhet vara försedd med tak av brandsäker konstruktion, dock att, där husets storlek och rörelsens omfattning kunna anses föranleda endast brandhärdig konstruktion, det må ankomma på Kungl. Maj:ts befallningshavande att lämna tillstånd därtill. Om från källare till ovanliggande våning leder trappa, skall denna jämte omfattningsväggar och tak vara av åtminstone brandhärdig konstruktion samt i ena ändan avstängd med brandtrygg, självstängande dörr, dock att, vad angår trappa från i källare inrett kök eller för serveringens behov omedelbart avsett förrådsrum, brandhärdig konstruktion och självstängande dörr ej erfordras, så framt nu nämnda rum äro åtminstone brandhärdigt avskilda från källarens övriga utrymmen och samtliga öppningar i mellanväggarna mellan dessa utrymmen och nu ifrågavarande rum äro försedda med brandtrygga, självstängande dörrar.

Källare bör ej stå i förbindelse med förstuga, korridor eller annat sådant för husets utrymning avsett område. Kan det ej lämpligen undvikas, må förbindelse äga rum med villkor att förbindelseled i fråga om väggar och tak är åtminstone brandhärdig och på ömse håll begränsas medelst dörrar av den i nästföregående stycke beskrivna art, insatta på ett inbördes avstånd av minst 1 meter och så, att de vid öppnandet icke inkräkta på det mellanliggande området.

§ 10.

Hotell eller pensionat må icke inrättas i byggnad, varest finnes fabrik eller annan eldfarlig inrättning, eller varest som eldfarligt ansett

handelsvarulager finnes upplagt. Ej heller må i byggnad, där hotell eller pensionat inrättats, inrymmas inrättning eller varulager, varom nu är sagt, så länge hotell- eller pensionatrörelse inom byggnaden bedrives.

Lokal för inom byggnaden till äventyrs drivet hantverk skall vara åtminstone brandhärdigt avskild från förstugor, trapphus, korridorer och övriga områden, som tjäna till byggnadens utrymmande.

Är i byggnad, varom nu är fråga, inrymt butiks- eller kontorsrum, som icke tillhör hotellets eller pensionatets drift, skall det vara åtminstone brandhärdigt avskilt från hotell- eller pensionatlokalerna; dess förbindelseleder med sistnämnda lokalers förstugor, trapphus och korridorer skola vara försedda med brandtrygga, självstängande dörrar.

Förvaringsrum för av explosionsmotor drivna fortskaffningsmedel (garage) får icke förekomma i byggnad, som inrymmer hotell eller pensionat, så framt icke Kungl. Maj:ts befallningshavande, efter prövning av omständigheterna, tillåter förvar i byggnaden av det eller de fordon av dylikt slag, som må vara för hotell- eller pensionatrörelsens omedelbara behov erforderliga. Vid beviljandet av sådant tillstånd skola angivas de närmare villkoren därför ävensom uttrycklig föreskrift meddelas, att torr sand med för dess användning nödig skovel jämte så kallad Perkeo-apparat eller därmed jämförligt eldsläckningsredskap skall i förvaringsrummet ständigt vara till hands.

c. Trappor, korridorer och övriga byggnadstekniska anordningar för utrymning.

§ 11.

Hotell eller pensionat skall hava minst två genomgående, av varandra fullt oberoende trappor från högst belägna våningen till nedra botten med därifrån till det fria ledande utgångar, och skola dessa trappor, av vilka den ena må tjäna såsom reservtrappa, så vitt möjligt vara så belägna, att man från varje sovrum anträffar en av nedgångarna åt vardera sidan om rummets utgångsdörr på ett avstånd, som, vad angår den närmaste trappan, icke må överstiga 25 meter.

Därest sådan trappa leder till överbyggd gårds takbjälklag, skall därifrån finnas bekväm, ständigt belyst förbindelse till bottenvåningen och det fria.

På dörren till reservutgång skall vid pass 1,50 meter över golvplanet med bokstäver om 60 millimeters höjd på vit botten i oljefärg inom

fyrkantig högröd ram målas i högröd färg ordet *Reservutgång*. Är dörrens ställning icke vinkelrät mot korridors längdriktning, skall berörda anvisning på nu angivet sätt därjämte målas på skylt, som vid trappnedgången i varje våning skall uppfästas vinkelrätt mot korridors längdriktning.

På dörren till huvudtrappas övre mynning i varje våning skall ock, på sätt nu är sagt, målas ordet *Utgång*.

Spiraltrappa må icke genombryta mer än en mellanbotten och får icke stå i omedelbart sammanhang med korridor eller trapphus.

Varje för byggnadens utrymning avsedd trappa skall på ömse sidor hava en säkert fästad ledstång av metall eller hårt träslag utan fria ändar.

§ 12.

Trappledning och i förbindelse därmed stående hall eller förstuga skall på lämpligt sätt avstängas från dit utmynnande korridorer, vare sig genom insatt skiljeväggsparti med erforderliga dörrar eller medelst i korridorerna inpassade dörrar. Sådan avstängningsanordning skall anbringas så nära trappan som möjligt, men ej på mindre avstånd därifrån än som svarar mot trappans bredd.

Nu nämnda dörrar skola vara självstängande och tätt slutande pardörrar, antingen så kallade balansdörrar eller ock utåtgående dörrar med anslag mot tröskel av högst 38 millimeter i höjd samt med inåt starkt avfasad kant. De må ej vara försedda med kantreglar utan böra i dess ställe hava en regelanordning, som öppnas vid ett enda grepp genom handtag, anbragt i vertikal ställning på dörrarnas insida å vid pass 1,50 meters höjd från golvet och inrättat på sådant sätt, att handtaget, när dörren är stängd, står riktat uppåt.

§ 13.

I hotell eller pensionat med genomgående trapphus skall i dettas tak eller i därinvid befintligt fönster anbringas utåtgående röklucka eller -luckor med ytinnehåll av tillsammans minst 1 kvadratmeter. Sådan lucka skall vara försedd med passande motvikt, så att densamma genom enkel ledning till trapphusets olika trapp-plan samt nedra botten kan utan svårighet öppnas och stängas.

§ 14.

Hiss-schakts väggar och tak skola vara av åtminstone brandhärdig konstruktion med brandtrygga, självstängande och rökfritt slutande

dörrar eller luckor, dock att hiss må kunna anordnas öppet i trapphus, så avstängt som i § 12 sägs.

Hissmaskineri skall vara uppställt i rum med åtminstone brandhärdiga väggar, golv och tak samt brandtrygg, självstängande dörr.

I avseende på mindre hiss, vars schakt genombryter endast en mellanbotten, äger Kungl. Maj:ts befallningshavande efter sakkunnig persons eller myndighets hörande meddela erforderliga bestämmelser utan hinder av vad ovan är i allmänhet stadgat.

Trumma för uppvärmning skall vara av åtminstone brandhärdig konstruktion. Trumma för ventilation skall, så framt den genombryter mer än en mellanbotten, vara utförd i åtminstone brandhärdig konstruktion, och bör, därest sådan trumma genomgår översta bjälklaget, densamma även i fortsättningen genom husets yttertak vara brandhärdig.

§ 15.

Samtliga till förstugor, korridorer och trapphus ledande sovrumsdörrar inom hotell eller pensionat skola vara försedda med mekanisk anordning för självstängning samt med låsinrättning, som tillåter dörren att vid sådan självstängning obehindrat och tätt anslå mot karmens fals.

§ 16.

Rum må ej ens tillfälligtvis under någon förevändning användas till sovrum, med mindre det är försett med fönster av den storlek, att en vuxen person kan därigenom utkomma, och i varje fall ej mindre än 1 × 0,5 meter.

Är fönster beläget å sådan höjd från golvet, att man icke utan särskild anordning kan använda detsamma såsom nödutgång, skall erforderlig fast trappförbindelse med golvet finnas.

§ 17.

Avsats i korridors golvplan må i allmänhet ej förekomma. Kan till följd av rummens växlande höjd eller annan anledning jämnt plan ej utan synnerlig olägenhet eller kostnad åstadkommas, skall, därest höjdskillnaden icke överstiger 35 centimeter, övergång från det högre till det lägre planet förmedlas genom anbringande av jämnsluttande, fast plan med lutningsförhållande av högst 1 : 10. I annat fall skola de bägge planen förmedlas genom trappa, som förses med tydligt framträdande ledstänger, och skall platsen städse hållas belyst.

§ 18.

Korridorers, förstugors och trappors fria bredd skall rättas efter det antal personer, som kan tänkas komma att vid eldfara passera desamma, dock att denna bredd, som i fråga om trappor räknas endast intill befintlig ledstång, ej må utan Kungl. Maj:ts befallningshavandes medgivande sättas under 1,2 meter.

§ 19.

År hotell eller pensionat inrättat i byggnad, där trappor och dessas omfattningsväggar icke äro utförda i brandsäker konstruktion, skola sovrum, belägna högre än i andra våningen, bottenvåning men ej källar- eller souterrainvåning därvid medräknad, förses med nödbalkong, antingen fortlöpande utmed hela våningen eller anbragt gruppvis för vissa rum eller för vart enskilt rum.

Beträffande hotell eller pensionat på landet å ort, där byggnadsstadgan och brandstadgan för rikets städer icke tillämpas, skall, ändå att trappor och dessas omfattningsväggar äro utförda i brandsäker konstruktion, på Kungl. Maj:ts befallningshavandes prövning ankomma, huruvida nödbalkonger skola, på sätt ovan är sagt, anordnas utanför de sovrum, vilka äro belägna högre än i andra våningen, bottenvåning men ej källar- eller souterrainvåning därvid medräknad.

Därest byggnad, inrymmande hotell eller pensionat, är uppförd med överbyggd gård, eller gården icke äger inkörsport av tillräcklig storlek, äger Kungl. Maj:ts befallningshavande, vare sig byggnaden är belägen i stad eller på landet, om så prövas nödigt, likaledes föreskriva, att nödbalkonger skola anbringas framför övervåningar, som vetta åt gårdssida.

Nödbalkong, som bör hava fri gångbana av minst 50 centimeters bredd och skyddsvärn om minst 80 centimeters höjd, skall vara utrustad med fastsittande stegförbindelse till nedanför varande nödbalkong eller till marken, skolande, i händelse balkong är gemensam för flera än två rum, minst två särskilda sådana stegförbindelser anordnas med lämpligt avstånd sins emellan. Balkongstege får ej anbringas framför nedanom varande fönsters öppning.

Stegförbindelsen bör om möjligt anordnas så, att nedstigandet kan äga rum mellan denna och väggen.

§ 20.

Förstugor, korridorer, trappor, nödbalkonger m. m., som komma till bruk vid byggnads utrymning, må icke efter mörkrets inbrott vara belamrade med reseffekter eller andra hindrande föremål.

Skjutdörrar få icke anbringas i korridorer eller liknande passager.

Roterande svängdörrar må i hotell eller pensionat förekomma allenast med det förbehåll, att i närheten finnes ännu en städse användbar utgång. Sådana svängdörrar skola kunna lätt sammanslås eller vara så inrättade, att deras vingar vid en plötslig tillströmning av människor automatiskt hopfällas.

Dörrförhängen i hallar, korridorer och övriga områden, som tjäna till byggnadens utrymmande, skola vara lätt rörliga förmedelst uppfästning i stora ringar på glidstång. De få icke nå golvplanet och må ej upphängas så, att de dölja de anslag och anvisningar, som i denna stadga föreskrivas.

d. Uppvärmning.

§ 21.

I hotell eller pensionat skola skorstenar och eldstäder med därtill hörande rör och pipor på mot eldfara betryggande sätt skiljas från trävirke, och må invid rör och pipor lätt antändbara föremål icke anhopas. Eldstad må icke inrättas annorstädes än omedelbart invid murad rökkanal, och skall kamin vara uppställd å stadig plåt, vilken bör anordnas med uppvikt, 5 centimeter hög kant och vara framspringande framför eldstadsluckan så mycket, att möjligen utfallande bränsle där uppfångas. Kamin, som anbragts i korridor eller å annat ställe, som vid byggnadens utrymmande passeras, skall omgivas av metallräcke av den styrka och fasthet, att det lämnar nödigt skydd mot fara för kaminens omkullstötning.

Vid eldning i kakelugn skall framför eldstadsöppningen finnas anbragt ett hela öppningen täckande, finmaskigt skyddsgaller, och skall golvet nedanför eldstaden vara belagt med brandsäkert skydd, som ej må täckas med matta eller belamras med lätt antändbara föremål. Sådana må ej heller uppställas nära eldstadsöppningen och i varje fall ej närmare densamma än 1 meter.

Kakelugnsinsats med utbyggt bränslemagasin må i hotell eller pensionat icke användas.

Kok- eller värmeapparat, både fast och flyttbar, skall vid begagnandet vara uppställd på särskilt anordnat obrännbart underlag och på tillräckligt avstånd från brännbara föremål.

Därest eldfarliga oljor eller denaturerad sprit förvaras inom byggnaden, skola för sådant ändamål användas täta, väl tillslutna, av metall förfärdigade kärl.

Åstadkommes rummens uppvärmning genom ledning från värmecentral, skola pannrum och bränsleförråd anordnas i åtminstone brandhärdigt skyddade rum.

e. Sotning.

§ 22.

I stad, köping och eljest å plats, där brandstadgan för rikets städer vunnit tillämpning, gälle beträffande sotning vad i brandstadgan och vederbörande brandordning är föreskrivet.

På landet å ort, där berörda stadga icke tillämpas, skola till efterrättelse för innehavare av eller föreståndare för hotell eller pensionat gälla följande bestämmelser.

Sotning skall genom yrkesbildad skorstensfejare på föranstaltande av innehavaren eller föreståndaren verkställas

för rökgång från spisel minst en gång var annan månad,
» » » annan eldstad minst en gång om året.

Under sotning av rökgång från eldstad inbegripes sotning och rengöring av själva eldstaden, och skola vid sotning av rökgångar dit ledande, till kamin eller järnspisel hörande plåtrör samtidigt av skorstensfejare löstagas, rensas och därefter iordningställas ävensom befintliga rökhuvar befrias från sot.

Vid sotning undersöke skorstensfejaren noga, huruvida å eldstad, mur, rör, skorsten eller dylikt finnes felaktighet, som kan innebära eldfara, och åligger det skorstensfejaren i sådant fall att genast därom underrätta innehavaren av eller föreståndaren för hotellet eller pensionatet samt om felets beskaffenhet göra anteckning i den liggare, varom i § 31 stadgas, och där i varje fall skall anmärkas, att sotning verkställts.

Felaktighet, varom nu är sagt, skall genom innehavarens eller föreståndarens försorg utan dröjsmål avhjälpas.

f. Belysning.

§ 23.

Till belysning må inom hotell eller pensionat icke användas eldfarliga oljor av första klass, ej heller sprit.

Förutom elektrisk belysning och gasbelysning må i sovrum användas endast hänglampor för olja samt stearinbelysning.

Hänglampor skola uppfästas säkert och brännbara föremål hållas därifrån avlägsna ovantill minst 1 meter och undertill samt vid sidan

minst 25 centimeter. Över hänglampa bör finnas värmefångare av obrännbart material av vid pass 10 centimeter i tvärmått.

Anläggning för genererande av gas må icke finnas inom byggnad, inrymmande hotell eller pensionat, ej heller må accumulator för gas där förvaras.

Gasmätare får ej uppställas under trappa. Rörliga gasarmar må ej användas.

§ 24.

När mörker inträtt, skall inom hotell och pensionat i förstugor, korridorer, trappor och övriga områden, som tjäna till byggnadens utrymmande, finnas i orärgat glas tänd nödbelysning av en ljusstyrka, som i varje nödlampa ej må understiga $^3/_4$ normalljus (motsvarande ett så kallat teaterljus), och skola dessa lampor, så vitt möjligt, anbringas så, att, sedan nödbelysningen vid mörkrets inträde tänts, man kan från en lampa se ljuset från en annan åt vardera sidan. Å vägg, där vitt nödljus anbringas, skall vid pass 1,50 meter över golvplanet på vit botten i oljefärg inom fyrkantig högröd ram målas likaledes i högröd färg ordet *Utgång (Reservutgång)*, och därunder en pil med spetsen i riktning mot utgången. Leder åt ömse håll utgång, målas inom inramningen ordet *Utgångar (Utgång- Reservutgång, Reservutgångar)*, och därunder på samma linje två pilar, vända med spetsarna från varandra. Anslagsskylten bör hålla minst 400 millimeter i längd och minst 300 millimeter i bredd (höjd), bokstavsskriften 30 millimeter i höjd, pilen (pilarna) 150 (300) millimeter i längd samt ramen 20 millimeter i bredd; skolande ramen anbringas så, att dess ytterkant kommer på 20 millimeters avstånd från den vita bottens kanter.

Omedelbart invid trappnedgång skall vid mörker städse lysa nödljus i rött genomfärgat glas, som tillåter ljus av $^3/_4$ normalljusstyrka att under vanliga förhållanden synas på ett avstånd av 20 meter. Å vägg, där rött nödljus anbringas, skall vid pass 1,50 meter över golvplanet på vitt, i oljefärg utfört fyrkantigt bottenplan av 15×15 centimeters storlek målas i högröd oljefärg en cirkelformig yta av 6 centimeter i diameter, vilken på ett avstånd av 1 centimeter från periferien omgives av en likaledes i högröd oljefärg målad koncentrisk ring av 1 centimeter i bredd.

För nödbelysning må användas endast stearinljus, rovoljelampor eller elektrisk belysning, härflytande ur annan stam än övrig elektrisk belysning, och skall, där elektrisk nödbelysning brukas, reservanordning inrättas, som tillåter belysning även i det fall, att avbrott i den normala strömtillförseln av någon anledning uppkommer.

g. Alarmanordning och säkerhetsåtgärder i övrigt.

§ 25.

För eldfaras samtidiga tillkännagivande inom alla delar av hotell eller pensionat skall finnas anordning för klämtning å så kallad enslagsklocka av erforderlig ljudstyrka och med en klang, som skarpt skiljer sig från all annan i byggnaden befintlig signalanordning. Sådan klocka anbringas å varje ställe, där det för ändamålet kräves.

Erfordras flera klockor, skola de vara inbördes förenade genom ledning, så att alla klockorna kunna samtidigt igångsättas. Är alarmanordningen elektrisk, skola de kontakter, förmedelst vilka alarmering framkallas, vara så konstruerade, att klockorna, sedan kontakten tillslagits, oavbrutet signalera, till dess kontakten åter frånslås. Dessa kontakter skola vara så skyddade, att missbruk förebygges, utan att deras skyndsamma användande vid förefallande behov hindras.

§ 26.

Inom hotell eller pensionat skall i varje våning å plats i omedelbar närhet av en var utav de för utrymning avsedda utgångar eller trappnedgångar finnas en ständigt brukbar, vattenfylld assuranssprutą om minst 25 liters rymd, försedd med lock.

§ 27.

På den i § 26 angivna plats skall uppställas jämväl övrig till omedelbart bruk i första hand föreskriven eldsläckningsmateriel ävensom anbringas ledning till alarmanordning och till röklucka, och skall genom på väggen målat anslag utmärkas, för vilka anordningar och redskap plats där är bestämd.

§ 28.

Inom hotell eller pensionat, där utrymningstrapporna med omfattningsväggar icke äro brandsäkra, skall i varje sovrum, så framt det är beläget högre än i bottenvåningen och antingen saknar nödbalkong eller i förhållande till trappnedgångarna icke har det läge, som i § 11 första stycket förutsättes, ständigt finnas upphängd och färdig till användning

en livräddningslina, försedd med bromsinrättning och livbälten, allt av lämplig konstruktion, Kungl. Maj:ts befallningshavande likväl obetaget att, där med hänsyn till byggnadssättet så prövas nödigt, föreskriva anbringande av livräddningslina jämväl i rum, som i förhållande till trappnedgångarna har det läge, som i § 11 första stycket förutsättes.

§ 29.

Genom av Kungl. Maj:ts befallningshavande utfärdat tryckt anslag, avfattat på svenska och, i den mån så prövas nödigt, även på tyska, franska och engelska språken, vilket anslag anslås i varje resanderum, skall gäst anmanas att vid inflyttningen utan dröjsmål förskaffa sig säker kännedom om de inom hotellet eller pensionatet befintliga trappnedgångar och andra anordningar för byggnadens utrymmande vid eldfara.

Likaledes skola genom Kungl. Maj:ts befallningshavandes försorg i enlighet med vid denna stadga fogat formulär tryckas ordningsföreskrifter rörande försiktighetsmått vid hanterande av eld och eldfarliga ämnen m. m., vilka föreskrifter skola genom vederbörande polismyndighets försorg i erforderligt antal exemplar tillhandahållas innehavare av eller föreståndare för hotell eller pensionat med förständigande att emot skriftligt erkännande utdela dem till varje inom hotellet eller pensionatet anställd person vid befattningens tillträde.

h. Tillsyn å säkerhetsanordningar.

§ 30.

Hotell och pensionat skola minst två gånger årligen på förut ej tillkännagiven tid besiktigas av polismyndigheten i orten till utrönande, huruvida de i eller enligt denna avdelning meddelade föreskrifter äro i behörig ordning iakttagna. Därvid bör särskild uppmärksamhet ägnas åt det skick, vari dörrars mekaniska stängningsanordning, alarmanordning, inom byggnaden använd nödbelysning och eldsläckningsmateriel samt livräddningslinor befinna sig. Där så prövas nödigt, må polismyndigheten vid dylik besiktning anlita biträde av sakkunnig person.

Ersättning för resa, om sådan för besiktningen erfordras, utgår med belopp, som bestämmes av Kungl. Maj:ts befallningshavande, och betalas av hotellets eller pensionatets innehavare eller föreståndare, vilken jämväl har att enligt samma myndighets bestämmande gälda gottgörelse, där sådan kommer i fråga, för biträde av sakkunnig, varom nyss är sagt.

Särskild besiktning å elektriska ljus-, kraft- och alarmledningar med tillhörande anordningar inom hotell och pensionat skall på innehavarens eller föreståndarens föranstaltande en gång vart år verkställas av sakkunnig, opartisk person, och skall intyg anskaffas såväl om den verkställda besiktningen som därom, att anmärkta bristfälligheter avhjälpts inom åtta dagar efter besiktningen.

Om besiktnings verkställande och vad därvid anmärkts har förrättningsman att göra anteckning uti den i § 31 föreskrivna liggare.

§ 31.

1. Inom hotell och pensionat skall enligt vid denna stadga fogat formulär föras en av Kungl. Maj:ts befallningshavande anskaffad liggare för anteckning om de i §§ 22 och 30 föreskrivna sotningar och besiktningar.

Denna liggare, som skall hållas för en var tillgänglig, skall genom polismyndighetens i orten försorg en gång årligen uppvisas för Kungl. Maj:ts befallningshavande, som därom tecknar bevis i liggaren.

2. Anmälan angående försummad efterlevnad av de säkerhetsföreskrifter, som i eller enligt denna avdelning äro givna för hotell och pensionat, må göras hos Kungl. Maj:ts befallningshavande och skola därvid uppgivas de skäl och bevis, som för styrkande av anmälans befogenhet må förefinnas, ävensom anmälarens namn, titel eller yrke samt postadress.

i. Om vissa undantag från i denna avdelning meddelade bestämmelser.

§ 32.

Vad här ovan i § 8 första och andra stycket, § 9, § 10 andra och tredje styckena, samt §§ 11, 12, 13, 14, 15, 17, 19, 24, 25 och 27 stadgas skall icke äga tillämpning å hotell eller pensionat, som är avsett att samtidigt härbergera högst femton gäster och innehåller högst åtta därför avsedda rum samt är inrymt antingen i byggnad om högst två våningar, bottenvåning men ej källar- eller souterrainvåning därvid medräknad, eller, där byggnaden är uppförd i mera än två våningar, i allenast de två lägsta våningarna eller delar därav. I fråga om hotell eller pensionat, varom nu är sagt, har Kungl. Maj:ts befallningshavande att, oberoende av förenämnda stadganden, med ledning av förslag, varom i § 2 mom. 2 förmäles, föreskriva vidtagande av de åtgärder, som till skydd mot eldfara kunna anses erforderliga.

§ 33.

Där i något fall byggnads belägenhet eller beskaffenhet, de för innevarande personers skydd mot eldfara vidtagna anstalter, organisationen av brandväsendet på platsen eller andra särskilda omständigheter må anses föranleda, att i fråga om hotell eller pensionat jämkning i ett eller annat avseende prövas skäligen kunna medgivas beträffande i denna avdelning meddelade bestämmelser, utan att därigenom möjligheten till räddning av människoliv vid eldfara avsevärt äventyras, må Kungl. Maj:ts befallningshavande på särskild därom gjord framställning, efter sakkunnig persons eller myndighets hörande, i sammanhang med meddelande av tillstånd till rörelsens drivande eller sedermera bevilja sådan jämkning.

Avdelning III.

Om kontroll över resande.

§ 34.

Då resande anlänt till hotell eller pensionat, skall innehavaren eller föreståndaren omedelbart avfordra honom uppgift om fullständigt namn, yrke eller titel samt födelseort och hemort. Är den resande utlänning, skall uppgift om hans nationalitet och födelsetid samt den ort inom eller utom riket, varest han senast uppehållit sig, jämväl avfordras honom. Innan utlänning avreser från hotell eller pensionat, skall innehavaren eller föreståndaren tillika avfordra honom uppgift om den ort, till vilken han närmast ämnar begiva sig.

De uppgifter, om vilka nu är sagt, skola av den resande med tydlig handstil inskrivas i en därför avsedd liggare. I denna liggare skall hotellets eller pensionatets innehavare eller föreståndare jämväl anteckna dagen för den resandes ankomst och avresa. Användas å hotell eller pensionat för nu omförmälda ändamål på en gång flera liggare, skola dessa numreras samt uppgift om antalet ingivas till närmaste polismyndighet.

Liggare, varom nu är sagt, skall föras med noggrannhet och omsorgsfullt förvaras. Sådan liggare skall på anfordran hållas tillgänglig för närmaste polismyndighet och skall, därest rörelsen upphör, till polismyndigheten överlämnas.

§ 35.

Inom tolv timmar efter resandes ankomst till hotell eller pensionat skall genom innehavarens eller föreståndarens försorg skriftlig anmälan

därom, upptagande de av den resande om sig lämnade uppgifter, ingivas eller insändas till närmaste polismyndighet. Anmälan om utlännings avresa från hotell eller pensionat jämte uppgift om den ort, dit han uppgivit sig närmast avresa, skall av innehavaren eller föreståndaren ingivas eller insändas till polismyndigheten om möjligt så tidigt, att nämnda anmälan kommer denna myndighet till handa inom tolv timmar efter det den resande lämnat hotellet eller pensionatet.

§ 36.

Vägrar resande att om sig lämna uppgifter i enlighet med ovan givna bestämmelser, eller finnes anledning antaga, att av resande om sig lämnade uppgifter icke äro med verkliga förhållandet överensstämmande, vare innehavare av eller föreståndare för hotell eller pensionat pliktig att ofördröjligen därom göra anmälan hos närmaste polismyndighet.

§ 37.

Formulär till blanketter för liggare, varom i § 34 förmäles, samt till de i § 35 föreskrivna anmälningar finnas fogade vid denna stadga. Sådana blanketter skola hos vederbörande polismyndigheter utan avgift tillhandahållas.

Avdelning IV.

Allmänna bestämmelser.

§ 38.

Driver någon hotell- eller pensionatrörelse utan att hava därtill erhållit behörigt tillstånd, där sådant enligt denna stadga erfordras, straffes med böter från och med 50 till och med 500 kronor.

Uraktlåtes anmälan, varom i § 4 sägs, vare straffet böter högst 200 kronor.

§ 39.

Den, som utan att därtill hava erhållit behörigt medgivande, flyttar av honom med vederbörligt tillstånd bedriven hotell- eller pensionatrörelse till annan lägenhet, straffes med böter högst 200 kronor.

§ 40.

1. Upplåtes inom hotell eller pensionat till resande eller annan mot eller utan betalning rum eller nattläger i strid mot bestämmelserna i §§ 7 och 16 här ovan,

eller hållas ej de i § 8 sista stycket och § 20 första stycket avsedda utrymmen fria, på sätt där är stadgat, eller förvaras lätt antändbart ämne å plats, där förvaring av sådant ämne enligt § 8 är förbjuden,

eller iakttages ej vad i § 21, § 22 tredje och femte stycket samt §§ 23 och 24 här ovan är föreskrivet,

eller varda föreskrivna brand- eller livräddningsredskap eller mekaniska anordningar för dörrars självstängning eller för alarmering icke vidmakthållna eller därutinnan anmärkta brister icke avhjälpta inom åtta dagar från det tillsägelse därom givits av vederbörande besiktningsman eller polismyndighet,

straffes innehavaren eller föreståndaren med böter högst 500 kronor.

2. Därest det på grund av åtagande eller annorledes ankommer på ägare av fastighet, vari hotell eller pensionat är inrymt, att helt eller delvis ansvara för iakttagandet av i mom. 1 tredje stycket avsedda föreskrifter eller vidmakthållandet eller reparerandet av förberörda redskap samt stängnings- och alarmeringsanordningar, skall fastighetsägaren vid försummelse härutinnan vara underkastad det ansvar, som eljest enligt mom. 1 är stadgat för hotellets eller pensionatets innehavare eller föreståndare.

§ 41.

Uraktlåter innehavare av eller föreståndare för hotell eller pensionat att fullgöra skyldighet, som enligt avdelning III i denna stadga åligger honom, straffes med böter högst 200 kronor.

§ 42.

Resande, som vid meddelande av uppgift, varom i avdelning III i denna stadga sägs, mot bättre vetande lämnar oriktig sådan uppgift, straffes, där ej jämlikt allmän lag eller särskild författning eljest ansvar därå följer, med böter högst 500 kronor.

§ 43.

Den som under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse, som omförmäles i denna stadga, fortsätter samma förseelse, skall, när han

varder därtill lagligen förvunnen, för varje gång stämning delgivits fällas till särskilt ansvar.

§ 44.

Förseelse, som här ovan omförmäles, åtalas av allmän åklagare, i stad hos polisdomstol, därest särskild sådan är inrättad, men eljest hos poliskammare och, där sådan icke finnes, vid allmän domstol samt å landet vid allmän domstol.

§ 45.

Av böter, som enligt denna stadga ådömas, tillfaller hälften kronan och hälften åklagaren. Finnes särskild angivare, tage han hälften av åklagarens andel.

Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

§ 46.

Har innehavare av eller föreståndare för hotell eller pensionat, däri rörelse drives på grund av tillstånd, varom i § 2 sägs, blivit upprepade gånger fälld till ansvar för förseelse mot de i eller enligt denna stadga meddelade bestämmelser eller visar han grov vårdslöshet i efterkommandet av vad enligt denna stadga eller på grund av densamma utfärdade föreskrifter är till skydd för människoliv emot eldfara föreskrivet eller finnes han eljest icke lämplig att vidare förestå rörelsen, må han kunna av Kungl. Maj:ts befallningshavande skiljas från rörelsens fortsatta utövande.

Den, som i enlighet med vad i § 4 sägs utövar hotell- eller pensionatrörelse i byggnad eller lägenhet, som i sistnämnda paragraf avses, kan, där sådant för upprätthållande av allmän ordning, säkerhet eller sedlighet synes nödigt, efter anmälan av vederbörande polismyndighet av Kungl. Maj:ts befallningshavande vid vite förbjudas att vidare utöva rörelse, varom nu är sagt.

§ 47.

Klagan över Kungl. Maj:ts befallningshavandes beslut, varigenom ansökan om tillstånd till utövande av hotell- eller pensionatrörelse avslagits, eller varigenom innehavare av eller föreståndare för hotell eller pensionat skilts från rörelsens fortsatta utövande eller jämlikt § 46 andra stycket förbjudits vidare utöva sin rörelse, må föras hos Kungl. Maj:t genom besvär, vilka skola ingivas till civildepartementet inom tid, som för fullföljande av besvär i ekonomi- och politimål är stadgat.

Över föreläggande eller förbud, varom i § 5 sägs, må klagan icke föras.

§ 48.

Med polismyndighet avses i denna författning å landet kronofogde och länsman samt i stad magistrat eller stadsstyrelse, poliskammare, polismästare eller stadsfiskal, så ock, såvitt angår föreskrifterna i avdelning III här ovan, i stad chef för detektiv polisavdelning och, beträffande såväl land som stad, annan myndighet eller person, vilken av Kungl. Maj:ts befallningshavande särskilt förordnats att mottaga anmälningar, varom i nämnda avdelning stadgas.

Denna stadga träder i kraft den 1 januari 1918.

Innehavare av eller föreståndare för hotell eller pensionat, vilket redan då är i drift och ej är sådant, som i § 4 avses, åligger, så framt han vill fortsätta rörelsen, att ofördröjligen och senast inom 30 dagar därefter göra ansökning enligt § 2 mom. 1, därvid han jämväl har att förete de under a) och d) i nämnda mom. omförmälda intyg.

Sedermera har han, under samma förutsättning, att hos Kungl. Maj:ts befallningshavande styrka:

dels inom utgången av år 1918, att han, i den mån sådant jämlikt denna stadga honom åligger, infört de anordningar, varom stadgas i §§ 15, 17 samt 23—28,

dels ock inom utgången av år 1922, med företeende av de i § 2 mom. 1 b) och c) föreskrivna handlingar, att hotellet eller pensionatet är i allt övrigt inrättat enligt de i eller enligt denna stadga meddelade bestämmelser.

Den, som då denna stadga träder i kraft driver däri avsedd rörelse i byggnad eller lägenhet, varom förmäles i § 4, har att ofördröjligen och senast inom 30 dagar därefter hos närmaste polismyndighet göra anmälan om rörelsens utövande vid ansvar för uraktlåtenhet härutinnan som i § 38 andra stycket sägs.

Beträffande de skäl, varå förslaget grundats, får utskottet hänvisa till propositionen.

Motion. I sammanhang med propositionen har utskottet till behandling förehaft en med anledning av densamma av herr *K. J. Ekman* inom första

kammaren väckt, till utskottet hänvisad motion, nr 105, i vars yrkanden herr *G. H. von Koch* instämt.

I motionen har anförts följande:

»I proposition nr 80 har Kungl. Maj:t begärt riksdagens yttrande över förslag till stadga angående hotell- och pensionatrörelse. Bland de vitt skilda typer av hotell och pensionat, som falla inom stadgans tillämpningsområde, befinna sig även en del företag, som avse att bereda möblerad bostad åt sådana, som äro å orten hemmahörande, eller, om de vistas å orter utan att där vara mantalsskrivna, likväl icke kunna betraktas såsom resande i egentlig mening. Till denna kategori av företag höra, bland andra, s. k. ungkarlshotell och härbärgen. Förhållandena på detta slag av hotell och pensionat äro, såsom känt torde vara, synnerligen otillfredsställande. Försök hava gjorts, särskilt i huvudstaden, att få bättre härbärgen till stånd; men nödiga reformer hava icke kunnat genomföras, bland annat därför, att verksamma åtgärder mot företag av undermålig art icke kunnat vidtagas under gällande lagstiftning.

Att det nu föreliggande stadgeförslaget även innesluter här berörda kategori av hotell och pensionat, kan därför bliva av största betydelse. De särskilda förhållanden, som göra sig gällande i fråga om ungkarlshotellen och härbärgena, torde emellertid då böra beaktas mera än som skett i förslaget.

I detta angives objektet för hotell- och pensionatrörelse genom orden 'resande och andra'. Härvid är tydligen ordet resande huvudbegreppet, som sätter sin prägel på den efterföljande framställningen. Detta kan näppeligen vara riktigt, enär även andra kategorier än resande av de på hotell och pensionat boende böra uppmärksammas. Såsom huvudbegrepp lämpar sig snarare uttrycket 'gäster', enär detta omfattar alla de å hotell eller pensionat boende. När det sedan gäller att skilja mellan olika slag av gäster, synes den klaraste och i praktiskt avseende användbaraste uppdelningen vara i 'fasta' och 'tillfälliga' gäster. Med 'fast gäst' skulle då förstås en var svensk undersåte, som är mantalsskriven inom den kommun, där hotellet eller pensionatet är beläget, och å detsamma förhyrt bostad för minst en månad. Alla andra, som taga in å hotellet eller pensionatet, äro att betrakta såsom 'tillfälliga gäster', till vilken kategori sålunda äro att räkna icke allenast de personer, som enligt Kungl. Maj:ts förslag § 1 andra stycket äro att anse såsom 'resande', utan även sådana, som äro mantalsskrivna på platsen, men för kortare tid än en månad bo på hotell eller pensionat. För uppsikten över lösdrivare, yrkestiggare, alkoholister m. fl.

dylika, vilka befolka de sämre härbärgena, är det nämligen av yttersta vikt, att samma kontroll över detta slags gäster kan utövas som över 'resande', även i det fall att de förra äro mantalsskrivna på platsen.

Med hänsyn till den särskilda beskaffenheten av den rörelse, som idkas å dessa härbärgen, har i § 2 mom. d) föreslagits ett tillägg i fråga om villkoren för lämpligheten att förestå ett sådant härbärge.

Då det ofta förekommer uti s. k. ungkarlshotell och härbärgen, att flera personer än som kan anses lämpligt — kanske ända till 15 à 20 — inrymmas i samma rum, ha i § 2 bestämmelser tillagts i syfte att förebygga detta. Uppenbarligen är det ej nog att tillse, att en lägenhet i allmänhet är ur sanitär synpunkt tillfredsställande. En lägenhet, som vid normal beläggning kan vara tillfredsställande, kan nämligen bliva hälsovådlig och olämplig, om den blir överbefolkad.

Dessutom har i § 2 föreslagits ett tillägg av innehåll, att då hotell eller pensionat är avsett endast för fasta gäster, tillkännagivande härom skall göras i ansökningen. Sådant hotell eller pensionat blir då alldeles befriat från den särskilda kontroll, som måste från polismyndigheternas sida utövas över hotell och pensionat, som äro avsedda jämväl för resande och tillfälliga gäster. Villkoret härför är emellertid att innehavare av hotell eller pensionat, som anmälts mottaga endast fasta gäster, icke i allt fall yrkesmässigt mottager resande eller tillfälliga gäster. Till förekommande härav har därför i § 39 införts en straffbestämmelse för den, som gör sig skyldig till ett sådant förfarande.

Stadgandet i § 4 av Kungl. Maj:ts förslag ger anledning att påpeka, att uti förslaget finnes ett ödesdigert kryphål för illojal och samhällsfördärvlig rörelse av ifrågavarande art. Det är visserligen fullt berättigat att befria mindre hotell och pensionat från en del bestämmelser, som skulle verka onödigt hämmande; men å andra sidan kan man förutse, att om hotell och pensionat med högst fyra rum utan vidare lämnades utanför stadgans tillämpningsområde, så skulle, i den mån större ungkarlshotell och härbärgen bleve underkastade skärpt kontroll, ett stort antal småhärbärgen växa fram, vilka icke blott skulle vara undantagna från all officiell kontroll utan även lättare än de nuvarande stora härbärgena kunna gömma sig undan i mörkret. Vilka sanitära och moraliska vådor detta skulle medföra, är lätt att inse. Det berättigade syftet med § 4 torde emellertid kunna tillgodoses på samma gång som skydd mot missbruk vinnes, om ett tillägg inskjutes av innehåll, att dessa små hotell och fyra-rums-pensionat få undantagas från kontrollen, 'utan så är att det antal gäster, något av rummen är avsett att rymma, överstiger tre samt hela antalet gäster, för vilka

hotellet eller pensionatet är avsett, uppgå till mer än åtta'. Är gästernas antal icke högre än åtta, antingen så att t. ex. vart och ett av de fyra rummen är avsett för två gäster eller så att två av rummen rymma tre gäster vartdera och de återstående två rummen en gäst vartdera, torde hotellet eller pensionatet få anses allt för litet för att ett noggrannare övervakande praktiskt skall kunna låta sig genomföras, om ock missbruk stundom kan befaras. Men är pensionatet, ehuru bestående av allenast fyra rum, avsett att kunna mottaga, icke två gäster i varje rum, utan ett större antal, kanske ända till tio gånger denna siffra, då framstår kravet på särskild kontroll såsom fullkomligt oavvisligt.

I överensstämmelse med vad ovan blivit sagt har avd. III i stadgan ansetts böra avse kontroll icke allenast över 'resande' utan även över andra tillfälliga gäster. För dessas identifiering är det av vikt att alltid födelsetiden angives och likaså mantalsskrivningsorten, om denna i något fall ej är densamma som gästens vanliga bostadsort.

På grund av vad sålunda blivit anfört hemställes vördsamt, att riksdagen ville i sitt yttrande över Kungl. Maj:ts förslag till stadga angående hotell- och pensionatrörelse hemställa, att nedannämnda paragrafer i stadgan måtte erhålla följande ändrade lydelse:

§ 1.

Med hotell- eller pensionatrörelse förstås i denna stadga sådan verksamhet, som avser att åt resande eller andra tillfälliga eller ock åt fasta gäster mot betalning tillhandahålla — — — nu är sagt.

Med fast gäst förstås enligt denna författning en var svensk undersåte, som är mantalsskriven inom den kommun, där hotellet eller pensionatet är beläget, och å detsamma förhyrt bostad för minst en månad. Alla andra, som taga in å hotellet eller pensionatet, äro enligt denna stadga att betrakta såsom tillfälliga gäster.

§ 2.

1. Ej må någon — — — — tillfredsställande,

d) intyg, att sökanden gjort sig känd för redbarhet och ordentlighet, råder över sig och sin egendom och i övrigt med hänsyn till rörelsens omfattning och särskilda beskaffenhet kan anses lämplig att utöva densamma.

Önskar sökanden i något eller några av hotellets eller pensionatets rum inrymma flera än tre till vuxen ålder komna gäster, skall i ansök-

ningen uppgivas det högsta antal gäster varje rum sålunda är avsett att rymma. I det i mom. c) här ovan omförmälda intyg skall yttrande meddelas jämväl över vad sökanden sålunda hemställt.

Är hotell eller pensionat avsett endast för fasta gäster, skall tillkännagivande härom göras i ansökningen.

Ombyte av lägenhet för rörelsens bedrivande — — — såsom hotell eller pensionat.

§ 4.

Därest för drivande av rörelse — — — icke äga tillämpning å rörelsen, utan så är att det antal gäster, något av rummen är avsett att rymma, överstiger tre samt hela antalet gäster, för vilka hotellet eller pensionatet är avsett, uppgår till mer än åtta. Ej heller skall å dylik byggnad — — — — närmaste polismyndighet.

Avdelning III.

Om kontroll över resande och tillfälliga gäster.

§ 34.

Då resande eller tillfällig gäst anlänt — — — samt födelsetid, födelseort och hemort. Därest hemorten är annan än mantalsskrivningsorten skall jämväl denna senare ort uppgivas. Är gästen utlänning, skall uppgift om hans nationalitet samt den ort — — — — begiva sig.

De uppgifter — — — skola av gästen — — — dagen för gästens — — — överlämnas.

§ 35.

Inom tolv timmar efter det gäst ankommit till hotell eller pensionat — — — de av gästen — — — efter det gästen — — — pensionatet.

§ 36.

Vägrar gäst — — — att av gäst — — — polismyndighet.

§ 39.

Den, som i hotell eller pensionat, vilket är avsett endast för fasta gäster, yrkesmässigt mottager resande eller tillfälliga gäster eller som, utan att därtill — — — 200 kronor.

§ 42.

Gäst, som — — — 500 kronor.»

Utskottets yttrande.

Avdelning I i förslaget.

I *avdelning I* av förslaget har för det med stadgan avsedda slag av näringsfång införts en betydelsefull nyhet, därutinnan att för rörelsens idkande skulle erfordras tillstånd av offentlig myndighet. Inskränkningar i gällande näringsfrihet böra naturligen ej göras utan att starka skäl därtill giva anledning. Emellertid synes det utskottet, som om i förevarande fall sådana skäl föreligga. Särskilt lärer det med hänsyn till den omfattning, som hotell- och pensionatrörelsen på senare tid tagit, vara av vikt, att dylik rörelse ej kommer att bedrivas av personer, vilka ur synpunkten av allmän ordning, säkerhet och sedlighet må finnas olämpliga. Rörelsen är ju för övrigt i flera avseenden jämställd med åtskilliga av de i 8 § av näringsfrihetsförordningen uppräknade näringsfång, beträffande vilkas utövande särskilda föreskrifter äro meddelade, närmast då med värdshusrörelse. Utskottet har alltså i princip icke något att erinra mot att rätten att driva hotell- och pensionatrörelse göres beroende av särskilt i varje fall meddelat tillstånd. Emellertid anser sig utskottet böra erinra, hurusom departementschefen enligt det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet framhållit, att avsikten med ett sådant stadgande ju icke är att på något sätt lägga hinder i vägen för välfrejdade och laglydiga personer att genom idkande av dylik rörelse söka sin utkomst, utan allenast att från sådan rörelses utövande avstänga personer, vilkas drivande av hotell- eller pensionatrörelse på goda skäl kan sägas utgöra en fara för allmän ordning, säkerhet och sedlighet. Till särskilda frågor om de villkor, varunder tillståndet må meddelas, återkommer utskottet nedan.

Såsom av propositionen framgår, har Kungl. Maj:t funnit nödigt att ifråga om rörelse av mindre omfattning medgiva undantag från bestämmelserna om tillstånd för rörelsens idkande. Detta undantag upptages i 4 §. Under där angivna förutsättningar erfordras för rörelsens bedrivande allenast anmälan hos närmaste polismyndighet. Jämväl utskottet finner uppenbart, att eftergifter från bestämmelserna om tillstånd böra göras, då fråga är om uthyrning av möblerade rum i mindre omfattning. Någon olägenhet av dylikt undantag torde så mycket mindre vara att befara, som dels såsom redan nämnts anmälan måste ske och dels för de av undantaget berörda fall meddelats såväl i 4 § som i 46 § andra stycket bestämmelser, vilka torde för dessa fall vara betryggande.

Förutsättningen för 4 § är tydligen, att rörelsen skall vara av mindre omfattning, och har denna förutsättning i huvudsak angivits i paragrafen sålunda, att för rörelsens drivande användes byggnad eller lägenhet, som innehåller högst fyra för gästers härbärgerande avsedda

rum. Såsom emellertid i herr *Ekmans* motion påpekats, bör rörelsens omfattning bedömas icke endast efter rummens antal utan jämväl efter det antal personer, desamma avse att rymma. Ett tillägg till paragrafen i av motionären angiven riktning är sålunda nödigt, och torde i detta avseende ett stadgande därom att gästernas sammanlagda antal icke må överstiga åtta kunna ifrågasättas såsom lämpligt.

Motionären har i första delen av sin motion hemställt om sådana ändringar i förslaget, att samtliga bestämmelser i detsamma bleve tillämpliga jämväl på s. k. ungkarlshotell och härbärgen. Denna hemställan skulle i avdelning I av förslaget icke direkt medföra andra än formella ändringar. Någon saklig inverkan på det kungl. förslaget skulle berörda yrkande hava endast såvitt angår avdelning III av förslaget, och vill utskottet vid nämnda avdelning vidare yttra sig om motionärens förevarande yrkande.

I sammanhang med berörda yrkande i motionen har motionären jämväl hemställt om vissa kompletteringar av dels den ansökan, som enligt 2 § skall göras för erhållande av tillstånd att driva hotell- och pensionatrörelse, och dels de intyg, som skola fogas vid ansökningen. I förra avseendet har hemställts, att, därest sökanden önskar i något eller några av hotellets eller pensionatets rum inrymma flera än tre till vuxen ålder komna personer, ansökningen skall innehålla uppgift å det högsta antal personer varje rum sålunda är avsett att rymma. I det andra avseendet har yrkats, att sökanden skall förete dels intyg om sin lämplighet att med hänsyn jämväl till rörelsens »särskilda beskaffenhet» utöva densamma och dels yttrande av sakkunnig person eller myndighet angående ifrågasatt intagande i samma rum av flera än tre vuxna personer.

Såsom redan nämnts, äro bestämmelserna i avdelning I sådana, att de i sak redan äro tillämpliga på av motionären åsyftade ungkarlshotell och härbärgen. Frågan om sökandens lämplighet att förestå dylik rörelse torde bliva tillräckligt utredd genom de i 2 § av Kungl. Maj:ts förslag uppställda fordringar på ansökningen och därvid fogade handlingar. Vidkommande frågan om det antal personer, som anses kunna inrymmas i varje rum, och frågan om lägenhetens lämplighet för det ifrågasatta antalet, torde jämväl därom upplysning kunna erhållas, utan att sådan föreskrift som motionären föreslagit intages i 2 §. Utskottet har därför i dessa hänseenden icke funnit motionärens framställning föranleda anmärkning mot det kungl. förslaget, liksom utskottet i övrigt ej heller haft något att erinra mot förslaget i denna del.

Avdelning II i förslaget innehåller mycket detaljerade föreskrifter till skydd mot eldfara, i allt väsentligt överensstämmande med det i propositionen omförmälda förslag, som på Kungl. Maj:ts uppdrag utarbetats av sakkunniga, tillkallade för utredande av frågan om behövliga brandskyddsföreskrifter för byggnader och lägenheter, som användas såsom offentliga samlingslokaler eller för drivande av hotell- eller pensionatrörelse eller dylikt. Då dessa föreskrifter äro särdeles minutiösa och av huvudsakligen teknisk natur, har utskottet icke kunnat granska dem i deras enskildheter. I stort sett synas de emellertid, åtminstone såvitt angår redan befintliga hotell och pensionat, vara över hövan betungande, och utskottet håller före, att de i åtskilligt böra kunna begränsas, utan att dock utskottet är i tillfälle angiva, i vilka särskilda hänseenden en dylik begränsning lämpligen bör vidtagas. Utskottet utgår emellertid ifrån att bestämmelserna i förevarande avdelning komma att av Kungl. Maj:t underkastas förnyad omprövning i detalj och att därvid tillses, att de krav, som i förevarande hänseende komma att uppställas, hållas inom skäliga och rimliga gränser. *Avdelning II i förslaget.*

Därvid vill utskottet särskilt ifrågasätta, huruvida icke generella detaljerade bestämmelser av den natur, som i förslaget upptagits, lämpligen böra meddelas allenast då fråga är om nybyggnader eller större ombyggnader, så att byggnadsplanen kan från början uppgöras med iakttagande av nämnda bestämmelser. Beträffande däremot redan befintliga, i överensstämmelse med hittills gällande föreskrifter uppförda byggnader torde dessa vara av den skiftande beskaffenhet och konstruktion, att en föreskrift om deras ändring till full överensstämmelse med vad som må finnas lämpligt och nödigt ifråga om ny- eller ombyggnad, skulle för ägaren verka oskäligt betungande och i många fall te sig som ekonomiskt omöjlig att efterkomma. Visserligen har Kungl. Maj:t i fråga om äldre byggnader dels öppnat möjlighet i vissa fall till undantag från stadgans regelmässiga bestämmelser (§§ 32 och 33) dels föreslagit en viss, någorlunda lång övergångstid, men detta lärer icke vara tillräckligt för tillgodoseende av de av bestämmelserna berörda näringsidkarnas intressen. Emellertid är uppenbart, att åtskilliga gamla byggnader, som nu brukas såsom hotell och pensionat, behöva undergå understundom ganska omfattande förändringar för att tillgodose mycket måttliga anspråk på säkerhet mot brandfara, men generella regler därför lära icke kunna föreskrivas. Utskottet ifrågasätter därför, att ifråga om dem saken ordnas på det sätt, att åt någon myndighet, exempelvis Konungens befallningshavande, anförtros att, med biträde av sakkunnig person, i varje särskilt

fall meddela föreskrifter, i vilken omfattning och på vad sätt en dylik byggnad bör undergå omändring i ändamål att nödigt skydd mot eldfara må beredas där boende personer. Vid meddelande av dylika föreskrifter bör hänsyn visserligen tagas i första hand till angelägenheten av att berörda ändamål vinnes men därjämte ock till förmågan hos det företag, som kommer att drabbas av föreskrifterna, att bära de med desammas efterföljande förenade utgifterna.

Avdelning III i förslaget.

Vid *avdelning III* i förslaget har, såsom redan nämnts, herr *Ekman* i sin motion yrkat, att häri avsedd kontroll måtte utövas icke endast över resande utan även över de i motionen såsom tillfälliga gäster betecknade personer. Sannolikt skulle vissa kontrollföreskrifter i det syfte, som avses i denna avdelning, hava betydelse för ungkarlshotell och härbärgen, särskilt i de större städerna. Genom den effektivare tillsyn, som från ordningsmaktens sida därigenom möjliggjordes, skulle förhållandena å dessa ställen så småningom bliva bättre och därigenom de många hemlösa, som bo därstädes, få en drägligare tillvaro. Emellertid är frågan härom av mera invecklad natur, och utskottet har ej till sitt förfogande sådan utredning, att utskottet kan bilda sig en bestämd mening, huruvida de i avdelning III givna föreskrifter kunna komma till användning i dessa fall, eller om andra bestämmelser böra givas. Tilläventyrs kunna de särskilda föreskrifter, som erfordras för ungkarlshotell och härbärgen, lämnas i annan ordning. Utskottet har därför icke funnit anledning att förorda någon ändring i det kungl. förslaget i denna del. Ej heller i övrigt har utskottet funnit skäl till anmärkning mot avdelning III i samma förslag.

Avdelning IV i förslaget.

Mot *avdelning IV* i förslaget har utskottet icke haft något att erinra. Det i motionen framställda förslaget om ändring i vissa §§ i denna avdelning torde med anledning av vad utskottet vid avdelning III anfört ej erfordra vidare yttrande.

Slutbestämmelserna.

I fråga om slutbestämmelserna får utskottet hänvisa till sitt yttrande vid avdelning II.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, beträffande det riksdagen för yttrande underställda förslaget till stadga angående hotell- och pensionatrörelse, i skrivelse till Kungl. Maj:t anmäla, att riksdagen ansett:

1:o) att bland förutsättningarna för stadgandet i 4 § första punkten bör upptagas jämväl, att det antal personer, för vilket hotellet eller pensionatet är avsett, icke överstiger åtta;

2:o) att i fråga om avdelning II och slutbestämmelserna önskvärt är, att dessa stadganden omarbetas på sätt i utskottets motivering vid avdelning II anförts, samt

3:o) att i övrigt intet är att erinra mot den föreslagna stadgan.

Stockholm den 7 maj 1917.

På lagutskottets vägnar:

ALBERT PETERSSON.